



Centrum för socialvetenskaplig alkohol- och
drogforskning (SoRAD)

Institutionen för folkhälsovetenskap

Socialdepartementet

s.remissvar@regeringskansliet.se

s.hc@regeringskansliet.se

Remissyttrande: *Avskaffande av krav på matservering och eget kök vid servering av alkohol*

Centrum för socialvetenskaplig alkohol- och drogforskning (SoRAD) vid Institutionen för folkhälsovetenskap (*Department of Public Health Sciences*, härafter PHS), Stockholms universitet, är inbjuden remissinstans för Förenklingsrådets förslag om *Avskaffande av krav på matservering och eget kök vid servering av alkohol*, daterad 18 september 2025 (Tillväxtverkets dnr FR 2025-17).

SoRAD och PHS vid Stockholms universitet **avstyrker** Förenklingsrådets förslag om avskaffande av kravet på att serveringsställen måste ha ett eget kök i anslutning till serveringslokalen samt tillhandahålla lagad/tillredd mat för stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten. Vi **avstyrker** även förslaget om att serveringsstället inte ska behöva erbjuda ett utifrån lokalens storlek lämpligt antal sittplatser för matservering.

Förenklingsrådets förslag motiveras med samhällsekonomiska effekter i form av minskade kostnader för företag inom restaurangbranschen (exempelvis avseende personalkostnader och matsvinn), möjlig tillväxt och fler arbetstillfällen inom restaurangbranschen, det vill säga att vända nuvarande negativa trend inom restaurangbranschen, samt ökad frihet för företag och nya affärskoncept (såsom renodlade vinbarer).

Förenklingsrådet bedömer att den totala alkoholkonsumtionen i samhället kan förväntas öka till följd av förslagen. Ökningens storlek bedöms bero på faktorer såsom antalet nyetableringar och prisseffekter av ökad konkurrens (6.7.3 Ökad konsumtion och folkhälsoeffekter). Samtidigt menar Förenklingsrådet att de ”risker och eventuella skadeverkningar” som kan följa av en ökad konsumtion är ”begränsade och hanterbara” (Sammanfattning).

SoRAD och PHS instämmer inte i denna bedömning. **Skälet till att vi avstyrker förslagen** är att forskning tydligt visar att en av de mest kostnadseffektiva och evidensbaserade åtgärderna för att minska alkoholrelaterade skador för såväl enskilda som samhället är att begränsa alkoholen tillgänglighet, till exempel genom färre försäljningsställen, kortare öppettider och

Institutionen för folkhälsovetenskap

CHESS | SoRAD

CHESS är ett samarbete med Karolinska Institutet

högre priser¹. Antalet serveringstillstånd har ökat kraftigt i Sverige under de senaste årtiondena². Antalet stadigvarande tillstånd att servera alkoholdrycker till allmänheten fördubblades mellan 1992 och 2021, från cirka 6 500 till omkring 13 500 tillstånd³. Mot bakgrund av att både antalet försäljningsställen förväntas öka och att priserna på alkohol på restauranger och barer kan sjunka till följd av ökad konkurrens, kan förslagen varken anses vara förenliga med forskningsläget eller motiverade utifrån folkhälsoskäl. Att alkoholkonsumtionen i Sverige har minskat över tid utgör inte i sig ett tillräckligt skäl för att genomföra reformer som riskerar att bryta eller bromsa denna trend.

Förenklingsrådet bedömer att reformen kan leda till en ökning av alkoholkonsumtionen med cirka 0,22–0,38 procent. Även om ökningen kan framstå som begränsad är det ur ett folkhälsoperspektiv problematiskt att betrakta den som försumbar. Enligt totalkonsumtionsmodellen medför även små ökningar i genomsnittlig konsumtion ökade skadeverkningar i befolkningen. Alkoholrelaterade skador är dessutom ojämlikt fördelade och drabbar i högre grad personer i socioekonomiskt utsatta grupper samt personer med riskbruk eller beroende. Ökad tillgänglighet till alkohol i offentliga miljöer riskerar att förstärka dessa ojämlikheter. Dessa fördelnings effekter ges begränsad vikt i Förenklingsrådets samlade bedömning, trots att jämlik hälsa är ett uttalat mål för svensk folkhälsopolitik.

* * *

Beslut i detta ärende har tagits av Jenny Cisneros Örnberg, prefekt vid Institutionen för folkhälsovetenskap 2026-01-19. Föredragande har varit SoRAD:s föreståndare Jessica Storbjörk.

¹ Se bl.a. WHO (2024). *Tackling NCDs: Best buys and other recommended interventions for the prevention and control of noncommunicable diseases* (2nd ed.). World Health Organization. Hämtad 16 januari 2026, från <https://www.who.int/publications/i/item/9789240091078>

² Se bl.a. Diagram 1 i CAN (2017). *Drogutvecklingen i Sverige 2017*. Stockholm: Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. <https://www.can.se/publikationer/drogutvecklingen-i-sverige-2017/>

³ Folkhälsomyndigheten (2022). Antal stadigvarande serveringstillstånd 1992–2021. Daterad 2022-06-28. <https://www.folkhalsomyndigheten.se/folkhalsorapportering-statistik/statistikdatabaser-och-visualisering/alkoholdrycksstatistik-i-siffror/antal-stadigvarande-serveringstillstand/> (hämtad 2022-10-28).